28/05/2021

Η συμβολή των Νεομαρτύρων και των Εθνομαρτύρων στη διατήρηση της Ελληνορθόδοξης συνείδησης των Κυπρίων

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Κωστής Κοκκινόφτας, Κέντρο Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου

Οι Νεομάρτυρες είναι μία ιδιότυπη κατηγορία Αγίων των νεότερων χρόνων, η οποία χαρακτηρίζεται από τον φορέα που επέβαλλε το μαρτύριο, δηλ. τον Τούρκο κατακτητή, και την εμμονή του Μάρτυρα στην Ορθόδοξη πίστη. Μελετητές των χρόνων της Τουρκοκρατίας, όπως ο Καισάριος Δαπόντες υπολόγιζαν, ότι ο αριθμός τους ξεπερνούσε τους χιλίους. Στην πραματικότητα, όμως, είναι άγνωστος, όπως και τα ονόματά τους, εκτός από 170 περίπου, για τους οποίους έχουν δημοσιευτεί βιογραφικά στοιχεία. Για παράδειγμα, ο Όσιος Νικόδημος ο Αγιορείτης περιλαμβάνει αναφορές σε 87 Νεομάρτυρες στο «Νέο Μαρτυρολόγιο» (1799), στη δεύτερη έκδοση του οποίου προστέθηκαν άλλοι επτά (1856), ο Κωνσταντίνος Σάθας παραθέτει 101 ονόματα, σημειώνοντας ότι ο κατάλογός του δεν είναι πλήρης (1872), ενώ νεότερη μελέτη, του Ιωάννη Περαντώνη, τους ανεβάζει σε 169 (1972).

Στην πλειονότητά τους οι Νεομάρτυρες ήταν άνθρωποι απλοί, με ταπεινά επαγγέλματα, άνδρες και γυναίκες, οι οποίοι βίωναν εκείνα τα στοιχεία που συνθέτουν την Ορθόδοξη πνευματικότητα, δηλ. συμμετείχαν στα μυστήρια της Εκκλησίας και μελετούσαν την Αγία Γραφή. Η επίδραση της θυσίας τους στη λαϊκή συνείδηση υπήρξε τεράστια, αφού ήταν μήνυμα αντίστασης και πηγή δύναμης για τους υποδούλους και τους καλούσε να διατηρήσουν τη χριστιανική τους πίστη, η άρνηση της οποίας σήμαινε υιοθέτηση του τουρκικού προτύπου ζωής. Σε αυτό συνέτεινε το γεγονός, ότι οι περισσότεροι από τους Νεομάρτυρες προέρχονταν από τα λαϊκά στρώματα και ήταν σε άμεση συνάφεια με τους υπόλοιπους Χριστιανούς, με αποτέλεσμα οι τελευταίοι να στηρίζονται στην πίστη τους, αφού έβλεπαν συνανθρώπους τους, όμοιους με αυτούς, οι οποίοι δεν είχαν ζήσει πολύχρονους ασκητικούς αγώνες, να περιφρονούν τον κατακτητή και να ομολογούν θαρραλέα την αγάπη τους για τον Χριστό.

Το χρονικό όριο της πρώτης εμφάνισης των Νεομαρτύρων τοποθετείται στα 1453, αμέσως μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τον Μωάμεθ τον Β΄, και το τελευταίο στον τερματισμό της Τουρκοκρατίας. Είναι, όμως, γενικά παραδεκτό, ότι τους δύο προαναφερθέντες όρους, που προσδιορίζουν όσους περιλαμβάνονται στην κατηγορία των Νεομαρτύρων, πληρούν και πολλοί Χριστιανοί, οι οποίοι μαρτύρησαν μετά την εμφάνιση των Σελτζούκων στη Μικρά Ασία, τον 11ο αιώνα, και τη δημιουργία του ελληνικού κράτους, όπως ο Νεομάρτυρας Γεώργιος στην Κρήτη το 1867. Γι’ αυτό, ανάμεσά τους είναι ορθότερο να συγκαταλέγονται και όσοι μαρτύρησαν από τον 11ο αιώνα και έπειτα.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΤΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΔΩ